

KLÍŠŤOVÁ ENCEFALITIDA – příznaky, léčba a prevence

Klíšťovou encefalitidu způsobuje virus klíšťové meningoencefalitidy. Nemoc probíhá od formy s lehkými příznaky, až po typicky dvoufázový průběh s postižením centrální nervové soustavy. Základními projevy jsou horečka, bolesti hlavy a neurologické příznaky. Úmrtnost je nízká, ale poměrně časté jsou trvalé následky.

Přenos klíšťové encefalitidy: k přenosu klíšťové encefalitidy dochází už po **2 hodinách** od přísátí infikovaného klíštěte a **inkubační doba** se pohybuje mezi **1 až 3 týdny**.

Příznaky klíšťové encefalitidy: po uplynutí inkubační doby má encefalitida typicky **2 fáze**. Někdy však proběhne jen některá z nich, případně může onemocnění probíhat bez příznaků. Nejběžnější dvoufázová forma probíhá následovně:

- **1. fáze** – tzv. chřipková fáze trvá zhruba **3 až 5 dní**. Jeví se podobně jako chřipka, tzn. **bolestmi** kloubů, hlavy, svalů, **teplotou**, nechutenstvím, nevolností, únavou. U některých pacientů proběhne jen tato 1. fáze. Následně nastupuje tzv. **období klidu**, které trvá **1 až 20 dní**.
- **2. fáze** – zpravidla se objeví světloplachost a velké **bolesti hlavy**. Může se objevit spavost až kóma, poruchy **hlavových nervů**, **bulbární syndrom**, poruchy hybnosti svalů, nervová obrna, dále vysoké horečky, poruchy spánku a paměti, zvracení, třesy. Tato akutní fáze trvá **2 až 3 týdny**.

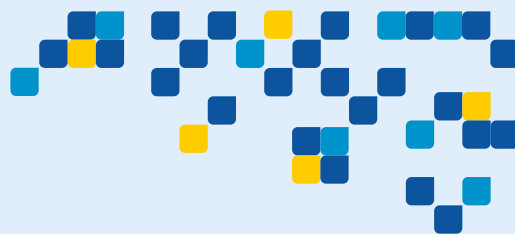
Po 2. fázi mohou nastat i **trvalé následky** – např. chronické bolesti hlavy, poruchy spánku, soustředění a rovnováhy, deprese, třes, obrny svalů. Přičemž cca **1 % případů končí fatálně**. U dětí do 7 let mívá encefalitida většinou lehčí průběh.

Léčba klíšťové encefalitidy: diagnostika klíšťové encefalitidy se provádí **krevními testy** (průkazem protilátek) a vyšetřením **mozkomíšního moku**, který je neoptimálnějším zdrojem informací o průběhu nemoci. Odběr likvoru se provádí se tzv. lumbální punkcí, tedy vpichem do oblasti bederní páteře. Při potvrzení diagnózy je naprosto nezbytná neprodlená **hospitalizace v nemocnici** pod dohledem odborníků.

Cílená antivirová léčba neexistuje, aplikuje se jen léčba **symptomatická** (léky proti bolesti, zvracení, na snížení horečky), která je většinou podávána ve formě infuzní terapie.

Nedílnou součástí léčby je **klid na lůžku**, žádný stres ani ostré denní světlo – jinak může dojít ke zhoršení příznaků, tedy i k prodloužení hospitalizace a rekonvalescence. Podpůrný význam má i vitaminoterapie (vit. B) a rehabilitace. Nekomplikované onemocnění rozvinuté do 2. fáze si zpravidla žádá cca **2 týdny hospitalizace** a další **2 až 4 týdny rekonvalescence**.

Očkování a prevence onemocnění:

Proděláte-li klíšťovou encefalitidu, získáte **dlouhodobou imunitu** v řádu 20 až 30 let. Jako neúčinnější prevence se však jeví **očkování**, jehož aplikaci můžete zahájit kdykoliv v průběhu kalendářního roku. Základní očkovací schéma sestává ze **3 dávek** – 2. dávka se provádí 1 až 3 měsíce po 1. dávce, 3. dávka 5 až 12 měsíců po 2. dávce. Během letních měsíců je možné využít tzv. zrychlené očkovací schéma, kdy druhá dávka následuje už 14 dní po dávce první. Třetí dávku je třeba aplikovat 5 až 12 měsíců po druhé.

První přeočkování se doporučuje po 3 letech, další pak každých 3–5 let.

Důležitou novinkou je, že od ledna 2022 mají všichni lidé nad 50 let věku nárok na očkování proti klíšťové encefalitidě zdarma cestou svého registrujícího praktického lékaře.

Rozdíl mezi boreliózou a klíšťovou encefalitidou

Jedná se o **naprosto rozdílná onemocnění**, obě však přenáší **klíště obecné**, obávaný parazit okupující českou přírodu. Lymfská borelióza (LB) je bakteriální onemocnění a léčí se **antibiotiky**. Rozlišujeme tzv. časně a pozdní stádium onemocnění. Pro časně stádium je typický výskyt červené skvrny s centrálním výbledem, který se objeví v místě zakousnutí a postupně se rozšiřuje do okolí. Časté jsou i bolesti svalů, kloubů, únava a další problémy. Klinický obraz LB může být velice pestrý. 3. fáze může přijít až za několik let, zahrnuje poškození kůže, nervové tkáně, srdce a kloubů.

Závěr: „Nejlepší nemoci jsou ty, které jsme díky cílené prevenci nikdy neprodělali.“

Zdroje:

Chmelík V. et al: Klíšťová encefalitida a kvalita života, Interní medicína pro praxi, 2004, 6, 323.

Kleinerová J.: Encefalidity, Interní medicína pro praxi, 2004, 9, 429.

Roháčková H.: Onemocnění přenášená klíšťaty, Interní medicína pro praxi, 2006, 6, 280

Vypracovala: PhDr. Ivana Veřková